

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ความผิดฐานรับของโจรแม้จะเป็นเพียงความผิดอุปกรณ์ไม่ใช่ความผิดหลัก แต่ก็มีบทลงโทษที่สูงกว่าความผิดหลักซึ่งเป็นความผิดมูลฐานบางฐาน เพราะความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม จูงใจ หรือก่อให้เกิดการกระทำความผิดมูลฐานขึ้น ดังนั้นหากสามารถป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดฐานรับของโจรได้ก็จะทำให้อัตราการกระทำความผิดฐานอื่น ๆ ลดลงไปด้วย ด้วยเหตุนี้ ความผิดฐานรับของโจรจึงถูกบัญญัติขึ้นมาโดยมีเจตนารมณ์เพื่อมิให้มีการสนับสนุนการแสวงหาทรัพย์สินโดยการกระทำความผิดด้วยการช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่บุคคลในการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นของโจรในภายหลังและมุ่งลงโทษผู้ที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด หากผู้นั้นได้กระทำไปโดยรู้อยู่แล้วในขณะที่กระทำว่าเป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด แต่ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดรู้ว่าได้มาจากการกระทำความผิดฐานใด ทั้งนี้ไม่ว่าผู้กระทำจะได้รับประโยชน์หรือไม่ก็ตาม

ในอดีตความผิดฐานรับของโจรตามกฎหมายไทยเป็นความผิดฐานสมรู้ร่วมคิดกับโจรและให้รับโทษเสมอโจร แต่ต่อมาก็ได้มีการบัญญัติความผิดฐานรับของโจรออกเป็นความผิดเอกเทศและกำหนดบทลงโทษไว้หนักกว่าความผิดมูลฐานบางฐาน ด้วยเหตุที่ว่าความผิดฐานรับของโจรเป็นความผิดที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริม จูงใจ หรือก่อให้เกิดการกระทำความผิดมูลฐานดังกล่าวมาแล้วข้างต้น

ในการวินิจฉัยว่าการกระทำใดเป็นความผิดอาญาหรือไม่นั้น ต้องวินิจฉัยตาม โครงสร้างของความผิดอาญา เพราะฉะนั้น ในการวินิจฉัยว่าการกระทำใดการกระทำหนึ่งเป็นความผิดฐานรับของโจรหรือไม่ก็ต้องวินิจฉัยตาม โครงสร้างของความผิดฐานรับของโจร ดังนี้

- 1) องค์ประกอบภายนอก ได้แก่

ผู้กระทำ คือ ผู้ใด กล่าวคือ บุคคลธรรมดา

การกระทำ คือ การช่วยซ่อนเร้น ช่วยจำหน่าย ช่วยพาไปเสีย ซื่อ รับจํานำ หรือรับไว้ โดยประการใด

กรรมหรือวัตถุแห่งการกระทำ คือ ทรัพย์อันได้มาโดยการกระทำความผิด

โดยความผิดที่เป็นเหตุให้ได้มาซึ่งของ โจรนั้นต้องเข้าลักษณะลักทรัพย์ วิ่งราวทรัพย์ กรรโชกทรัพย์ ริดเอาทรัพย์ ชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ น้อ โกง ยักยอก หรือเจ้าพนักงานยักยอกทรัพย์

2) องค์ประกอบภายใน ได้แก่ เจตนาตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

อย่างไรก็ตาม อาจพบว่าบทบัญญัติของกฎหมายมีความหมายที่คลุมเครือ ไม่ชัดเจน เนื่องจากผู้ร่างกฎหมายไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าและไม่สามารถบัญญัติกฎหมายให้ครอบคลุมได้ทุกกรณี ซึ่งความคลุมเครือและไม่ชัดเจนนี้เป็นอุปสรรคต่อการวินิจฉัยและอาจทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายบังคับใช้กฎหมายผิดพลาดได้ ด้วยเหตุนี้ จึงจำเป็นต้องอาศัยการตีความกฎหมาย เป็นเครื่องมือช่วยในการค้นหาหรืออธิบายความหมายของถ้อยคำที่ปรากฏในตัวบทกฎหมาย

จากการศึกษาหลักการตีความกฎหมายพบว่า มีหลักในการตีความอยู่ 2 หลักด้วยกัน คือ การตีความตามตัวอักษรและการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย โดยการตีความกฎหมาย อาศัยตีความโดยเคร่งครัดตามตัวอักษร แต่ถ้าการตีความเคร่งครัดตามตัวอักษรจะทำให้เกิดผลที่ผิดแปลกก็จะต้องตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนั้นอย่างเคร่งครัดเช่นกัน

เนื่องจากกฎหมายอาญามีภารกิจในการคุ้มครองสังคม ปรามปรามและในการป้องกันการกระทำความผิด คุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมายและในการคุ้มครองคุณภาพของการกระทำ ดังนั้น ในการบังคับใช้กฎหมายอาญาจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงภารกิจอันเป็นเจตนารมณ์หลักของการบัญญัติกฎหมายอาญาประกอบด้วย ซึ่ง จะเห็นได้ว่าภารกิจหรือเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา ประการหนึ่งก็คือการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าคุณธรรมทางกฎหมาย เป็นสิ่งสะท้อนเจตนารมณ์ของกฎหมายอาญา และการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายก็คือ การพิจารณาถึง “คุณธรรมทางกฎหมาย” นั้นเอง

สำหรับเจตนารมณ์ของความผิดฐานรับของโจรก็คือ การที่ไม่ต้องการให้ทรัพย์เปลี่ยนมือไปอันจะทำให้การติดตามเอาทรัพย์สินคืนทำได้ยาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าสิ่งที่มาตรา 357 แห่งประมวลกฎหมายอาญาประสงค์จะคุ้มครองหรือคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร

คือ ทรัพย์สิน กล่าวคือ สิทธิของผู้เป็นเจ้าของในการติดตามเอาทรัพย์สินคืนตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 1336 โดยพิจารณาถึง “คุณค่า” ของตัวทรัพย์สินนั้นเป็นสำคัญนั่นเอง

จากการศึกษาวิเคราะห์คำพิพากษาฎีกาเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรพบว่า การให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาของศาลยังคงมีความผิดพลาดอยู่ เนื่องจากศาลมิได้พิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจรประกอบ ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการตีความกฎหมายอาญา เพราะศาลตีความตามตัวบทกฎหมายเพียงประการเดียว มิได้ตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบด้วย จึงทำให้เหตุผลประกอบคำพิพากษามีลักษณะที่ไม่ถูกต้องหรือผิดเพี้ยนไปจากหลักทฤษฎีทางกฎหมาย เช่น วินิจฉัยว่าจำเลยไม่มีความผิดฐานรับของโจรเพราะจำเลยไม่มีเจตนาทุจริตกระทำผิดฐานรับของโจร ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 596/2482, คำพิพากษาฎีกาที่ 372/2477 เป็นต้น อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายประกอบด้วยแล้วจะพบว่าที่จำเลยในคดีดังกล่าวไม่มีความผิดเพราะจำเลยไม่ได้กระทำการที่ทำให้ทรัพย์สินเปลี่ยนมือไปจากผู้เป็นเจ้าของอันเป็นอุปสรรคในการติดตามเอาทรัพย์สินคืน การกระทำของจำเลยจึงไม่ละเมิดคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่องการตีความกฎหมายอาญาและคุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานรับของโจร รวมถึงคำพิพากษาฎีกาหลายฉบับเกี่ยวกับความผิดฐานรับของโจรแล้ว เห็นว่านักกฎหมายไทยควรหันมาให้ความสำคัญกับคุณธรรมทางกฎหมายให้มากขึ้น เพราะคุณธรรมทางกฎหมายคือเจตนารมณ์ของกฎหมาย และเพื่อให้การอธิบายหรือการให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาเป็นไปตามหลักการตีความกฎหมายอาญา กล่าวคือ ต้องตีความตามตัวอักษรและตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายควบคู่กันไป หากนักกฎหมายหันมาให้ความสำคัญกับคุณธรรมทางกฎหมายให้มากขึ้น จะทำให้ทราบว่าไม่ใช่เรื่องยากเลยในการให้เหตุผลว่าเหตุใดจำเลยจึงผิดหรือไม่ผิดฐานรับของโจร โดยที่เหตุผลดังกล่าวเป็นเหตุผลที่ซ่อนอยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายนั่นเอง

เพื่อให้ง่ายต่อการวินิจฉัยความผิดอาญา เห็นว่าควรพิจารณาตามโครงสร้างของความผิด และอาศัยตีความกฎหมายอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการพิจารณาว่า

1) การกระทำครอบงำที่ประกอบตามที่กฎหมายบัญญัติหรือไม่ ได้แก่

1.1) องค์ประกอบภายนอก ซึ่งเป็นการพิจารณาในเรื่องของตัวผู้กระทำความผิด ลักษณะของการกระทำความผิด กรรมหรือวัตถุแห่งการกระทำ และความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผล

นอกจากนี้ คุณธรรมทางกฎหมายก็เป็นส่วนหนึ่งขององค์ประกอบภายนอกที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบเช่นกัน แม้จะถือว่าเป็นองค์ประกอบภายนอก แต่คุณธรรมทางกฎหมายก็มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการช่วยตีความกฎหมาย เพราะคุณธรรมทางกฎหมายก็คือเจตนารมณ์ของกฎหมาย การพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายประกอบในการวินิจฉัยความผิดจึงเท่ากับเป็นการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายซึ่งสอดคล้องกับหลักการตีความกฎหมายอาญา

1.2) องค์ประกอบภายใน ซึ่งเป็นสิ่งที่อยู่ภายในตัวของผู้กระทำความผิดหรือเป็นส่วนจิตใจที่ประกอบอยู่ในความผิดฐานต่างๆ สำหรับองค์ประกอบภายในของความผิดฐานรับของโจรก็คือ เจตนา ตามมาตรา 59 แห่งประมวลกฎหมายอาญา

2) เป็นการกระทำความที่มี “ความผิดกฎหมาย”¹ หรือไม่

3) เป็นการกระทำความที่มี “ความชั่ว”² หรือไม่

ในกรณีที่ปรากฏปัญหาในการตีความตามตัวอักษร กล่าวคือ เมื่อพิจารณาตามตัวบทกฎหมายแล้วพบว่ากฎหมายมีถ้อยคำที่กำกวม ไม่สามารถหาความหมายที่ชัดเจนได้จากการพิจารณาตัวถ้อยคำ กรณีเช่นนี้ต้องอาศัยการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบ นั่นคือการพิจารณาคุณธรรมทางกฎหมายประกอบดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

จะเห็นได้ว่า ในการตีความกฎหมายอาญา ไม่สามารถใช้หลักการตีความหลักใดหลักหนึ่งเพียงหลักเดียวได้ เพราะจะส่งผลให้การอธิบายหรือให้เหตุผลประกอบคำพิพากษาเกิดความผิดพลาดได้ และการตีความตามเจตนารมณ์ของกฎหมายก็คือการพิจารณาถึงคุณธรรมทางกฎหมายนั่นเอง เพราะภารกิจหลักของกฎหมายอาญาประการหนึ่งคือการคุ้มครองคุณธรรมทางกฎหมาย ดังนั้น คุณธรรมทางกฎหมายจึงเป็นเจตนารมณ์ของการบัญญัติกฎหมายอาญา

¹ โปรดดูหน้า 35.

² โปรดดูหน้า 35-36.